

Panium - Numero Tres

Ang Panan-awon ug ang Gitakdang Panahon: Usa ka Propetikong Kaangay

Jeff Pippenger

2025-02-28

Ang sambingay bahin sa napulo ka ulay gisubli gayud sa matag pulong diha sa kasaysayan sa usa ka gatus kap-atan ug upat ka libo. Ang Habakkuk kapitulo dos naglatid sa kasingkasing sa sambingay sa dihang kini nag-ila sa panan-awon nga mosulti sa katapusan.

Motindog ako ibabaw sa akong pagbantay, ug mopahimutang ako sa ibabaw sa torre, ug motutok ako aron makita kon unsay iyang igaingon kanako, ug unsay akong itubag sa diha nga ako pagabadlongon. Ug ang Ginoo mitubag kanako, ug miingon, Isulat ang panan-awon, ug himoa kini nga tin-aw ibabaw sa mga tapyas, aron ang magabasa niini makadalagan. Kay ang panan-awon alang pa sa tinudlong panahon, apan sa katapusan kini mosulti, ug dili mamakak: bisan pa kon malangan, hulata kini; kay kini sa pagkatinuod moabot, kini dili malangan. Ania karon, ang iyang kalag nga mapahitas-on dili matarung diha kaniya: apan ang matarung mabuhi tungod sa iyang pagtuo. Habakkuk 2:1–4.

Ang bersikulo baynte-siyete sa Daniel onse nagpaila usab sa “gitakdang panahon.”

Ug ang kasingkasing niining duha ka mga hari mamaingon sa pagbuhat ug kadautan, ug sila magasulti ug mga bakak diha sa usa ka lamisa; apan kini dili molampos, kay ang katapusan anha pa sa panahon nga gitagal. Daniel 11:27.

Ang “panan-awon” nga gitukod sa Roma alang sa “natakadang panahon,” ug ang duha ka hari kansang kasingkasing anaa sa pagbuhat ug kadautan ug sa pagsulti ug mga bakak diha sa usa ka lamesa nagtimaan sa usa ka profetikong timaan sa dalan nga moabot sa dili pa ang panan-awon “mosulti.” Sa wala pa ang natakadang panahon, ang duha ka hari mosulti ug “mga bakak,” ug sa dihang ang panan-awon mosulti na sa natakadang panahon, kini dili mamakak. Ang natakadang panahon mao ang balaod sa Dominggo sa USA, ug ang panagtigom didto sa lamesa nagtimaan sa sinugdanan sa usa ka profetikong yugto. Ang “panan-awon” matuman sa kasaysayan sa balaod sa Dominggo, apan kini gitukod daan sa wala pa ang balaod sa Dominggo. Kini dayag tungod kay ang mga matinumanon gisultihan sa paghulat alang sa panan-awon, ug gisultihan usab sila sa pagmantala sa panan-awon. Dili nila kini mamantala sa wala pa ang katumanan sa panan-awon kon ang panan-awon wala pa matukod.

Si Jeremias nagrepresentar niadtong “naghulat” sa panan-awon:

O Ginoo, Ikaw nasayod; hinumdumi ako, ug duawi ako, ug panimalosi ako batok sa akong mga nagalutos; ayaw ako kuhaa tungod sa Imong pagkamainantuson: ilha nga tungod Kanimo nagaantus ako sa pagyubit. Ang Imong mga pulong hingkaplagan, ug gikaon ko sila; ug ang Imong pulong nahimong kalipay ug kasadya sa akong kasingkasing: kay ako ginatawag sa Imong ngalan, O Ginoong Dios sa mga panon. Wala ako molingkod sa katilingban sa mga mayubiton, ni magkalipay uban kanila; milingkod ako nga nag-inusara tungod sa Imong

kamot: kay Imo akong gipuno sa kasuko. Nganong ang akong kasakit walay paghunong, ug ang akong samad dili mamaayo, nga nagadumili sa pagkaayo? Mahimo ba nga Ikaw alang kanako sama sa bakakon, ug sama sa mga tubig nga mapakyas? Busa mao kini ang giingon sa Ginoo: Kon mobalik ka, nan pasig-uli-on ko ikaw, ug motindog ka sa atubangan Ko: ug kon kuhaon mo ang bililhon gikan sa walay bili, ikaw mahimong sama sa Akong baba: pabalika sila nganha kanimo; apan ikaw ayaw pagbali ngadto kanila. Ug himoon Ko ikaw alang niining katawohan nga usa ka kinutaang kuta nga tumbaga: ug makig-away sila batok kanimo, apan dili sila makadaug batok kanimo: kay Ako anaa uban kanimo sa pagluwas kanimo ug sa pagpagawas kanimo, nagaingon ang Ginoo. Ug luwason Ko ikaw gikan sa kamot sa mga daotan, ug tubson Ko ikaw gikan sa kamot sa makalilisang. Jeremias 15:15–21.

Ang balaod sa Domingo sa USA mao ang dapit diin gimarkahan ang simbolo sa “paghinumdom.” Didto ang Igpapahulay nga sa kanunay pagahinumdoman mahimong kataposang isyu sa pagsulay. Didto ang bigaon sa Tiro, nga nahikalimtan na, pagahinumdoman. Didto hinumdoman sa Dios ang mga sala sa Babilonia ug hatagan siya Niya ug dobleng hukom.

Ang timaan sa dalan diin nahimutang ang pagsulti mao ang balaod sa Domingo sa USA, kay didto ang mananap sa yuta “mosulti” ingon sa usa ka dragon. Sa mao gihapong timaan sa dalan, ang asno sa linya sa tagna ni Balaam “mosulti.” Sa pagkatawo ni Juan Bautista, ang iyang amahan nga si Zacarias, nga gilimitahan sa Dios sa pagsulti, “mosulti.”

Ug nahitabo kini, nga sa ikawalong adlaw nangabot sila aron sa pagtuli sa bata; ug ila siyang gitawag nga Zacarias, sumala sa ngalan sa iyang amahan. Apan mitubag ang iyang inahan ug miingon, Dili; kondili siya paganganlan ug Juan. Ug sila miingon kaniya, Walay bisan usa sa imong kabanay nga ginganlan niining ngalana. Ug ilang gisenyasan ang iyang amahan, unsa ang iyang gustong itawag kaniya. Ug nangayo siya ug sulatanan, ug misulat, nga nagaingon, Juan ang iyang ngalan. Ug silang tanan nanghibulong. Ug dihadiha naabli ang iyang baba, ug nakaluag ang iyang dila, ug siya misulti, ug midayeg sa Dios. Lucas 1:59–64.

Sa balaod sa Domingo sa USA, ang makamatay nga samad sa kapapahan naayo, ug siya nahimong ikawalong gingharian nga gikan sa pito, sa dihang ang USA, kansang presidente mao si Donald Trump, mao ang ikawalong presidente nga gikan sa pito. Sa maong higayon usab, ang usa ka gatus ug kap-atan ug upat ka libo gipataas ingon nga usa ka bandila. Ang usa ka gatus ug kap-atan ug upat ka libo mao ang ikawalong iglesia nga gikan sa pito. Sa balaod sa Domingo, ang numero walo gimarkahan, ug didto sa ikawalong adlaw gituli si Juan ug misulti si Zacarias. Ang kahulogan sa Zacarias mao nga ang Dios “nahinumdom.” Ang balaod sa Domingo mao ang peke sa tinuod nga Igpapahulay nga angay “hinumdoman.” Sa balaod sa Domingo, ang bigaon nga babaye sa Tiro “hinumdoman.” Didto sa balaod sa Domingo nga ang Dios “nahinumdom” sa mga sala sa Babilonia ug gipilo ang iyang paghukom batok kaniya.

Si Jeremias nagrepresentar niadtong nag-antos sa unang kapakyasan ug niadtong nagahulat sa panan-awon nga nalangan. Siya nagrepresentar sa mga matinumanon nga mahimong baba sa Dios sa gitakdang panahon sa dihang ang panan-awon mosulti ug dili mamakak. Ang panan-awon nga mosulti sa gitakdang panahon ginaunhan sa duha ka mga hari nga nagasultihanay ug mga bakak sa usag lamesa. Kana nga hitabo nag-una sa balaod sa Domingo ug busa mahitabo sa kasaysayan sa

Panium sumala sa gipadayag diha sa mga bersikulo trese ngadto sa kinse, nga mao usab ang sama nga yugto sa dihang ang “mga tulisan sa katawhan” magapalig-on sa “panan-awon.”

Ug niadtong mga panahona daghan ang manindog batok sa hari sa habagatan; usab ang mga mapintas taliwala sa imong katawohan magbayaw sa ilang kaugalingon aron sa pagpatuman sa panan-awon; apan sila mangapukan. Daniel 11:14.

Ang mga “tulisan” mao ang Roma, ug ang Roma sa kataposang mga adlaw mao ang Katolisismo. Ang papa mao ang nagatukod sa panan-awon, ug gibuhat niya kini sa panahon sa wala pa ang balaod sa Domingo. Gibuhat niya kini pinaagi sa pagpangilabot sa gubat sa Panium diin si Trump nagmadaogon batok kang Putin. Ang gubat nahitabo niadtong 200 BC, sa mao usab nga tuig nga ang paganong Roma misulod sa propetikong kasaysayan. Si Pompey nga Bantugan midaug sa Jerusalem niadtong 63 BC. Kini nga hitabo nahitabo sa panahon sa iyang kampanya sa Sidlakan, sa dihang nanghilabot siya sa usa ka gubat sibil tali sa mga igsoon nga Hasmonean nga sila si Hyrcanus II ug Aristobulus II. Si Pompey midapig kang Hyrcanus II, naglibot sa Jerusalem, ug sa katapusan nakuha ang siyudad human sa tulo ka bulan nga paglibot. Kini nagtimaan sa katapusan sa kagawasan sa Judea ug sa sinugdanan sa pagkontrolar sa Roma sa maong rehiyon, nga sa ulahi mahimong usa ka lalawigan ilalom sa pagmando sa Roma.

Sa wala pa ang balaod sa Domingo, ang papa nangamuyo nga mangilabot sa kasaysayan nga nalambigit sa gubat sa Panium. Sa diha nga mosulod siya sa matagnaong kasaysayan, ang iyang pagpakita nagapahimutang sa panan-awon; ang panan-awon nga mosulti pa gayod sa “gitakdang panahon” sa balaod sa Domingo sa USA. Ang “panan-awon” nga nalangan mao ang napakyas nga taga nga nagtimaan sa sinugdanan sa panahon sa paglangan diha sa sambingay sa napulo ka mga ulay. Kini usab nagtimaan sa pag-abot sa ikaduhang manulonda sa tulo ka mga manulonda sa Pinadayag katorse. Usa ka napakyas nga taga nga nagpasulod sa usa ka yugto sa paghulat, ug usa ka pagdasig sa “paghulat” alang sa katumanan niini, bisan pa man nga kini nalangan.

Sa kasaysayan sa mga Millerite, ang panahon sa paglangan natapos sa Exeter camp meeting gikan sa Agosto 12 hangtod sa 17, 1844. Ang kapakyasan nga gidulot sa usa ka napakyas nga panagna, nga misulod sa usa ka yugto sa paghulat nga gituyo aron tapuson ang kinaiya sa duha ka hut-ong sa mga ulay, gisundan sa pagpasabot sa naunang napakyas nga panagna. Ang pagpasabot didto sa Exeter nag-ila sa mga detalye nga nalangkit sa panan-awon sa dihang kini matuman. Ang mao gihapong mga kinaiya makita sa Mateo kapitulo 16, sa dihang gidala ni Cristo ang Iyang mga tinun-an ngadto sa Cesarea Filipos. Gikan niadto nga punto padayon, si Cristo sa dayag mitudlo sa mga tinun-an kon unsay mahitabo didto sa krus.

Sukad niadtong panahona misugod si Jesus sa pagpaila sa iyang mga tinun-an nga kinahanglan siyang moadto sa Jerusalem, ug magaantus ug daghang mga butang gikan sa mga anciano ug sa mga pangulong sacerdote ug sa mga escriba, ug pagapatyon, ug pagabanhawon pag-usab sa ikatulong adlaw. Mateo 16:21.

Kinahanglan hinumdoman nga ang bersikulo nga bag-o lamang gikutlo nahimutang taliwala sa pagpaila ni Jesus nga si Pedro gimandoan sa Balaang Espiritu sa iyang pag-ila kang Jesus ingon nga ang Cristo, ang Anak sa buhing Dios. Unya sa dihang misugod si Cristo sa pagtudlo kanila

mahitungod sa umaabot nga krus, gisukol ni Pedro ang maong mensahe ug gitawag ni Cristo si Pedro nga Satanas. Ang mensahe nga mabuksan sa dihang ang panan-awon mapalig-on nagapamunga ug duha ka matang sa mga magsisimba, nga silang duha gilarawan ni Pedro.

Ang Caesarea Philippi mao ang Panium, ug silang duha nagatultol ngadto sa tinudlong panahon sa krus diha sa linya ni Cristo, Oktubre 22, 1844 sa kasaysayan sa mga Millerita, ug sa balaod sa Dominggo karon. Ang Panium, Caesarea Philippi, ug ang Exeter camp meeting mao ang samang profetikong timaan sa dalan. Niining timaan sa dalan pagatukoron ang panan-awon pinaagi sa pagpaila sa papa sulod sa asoy. Ang pagkatukod sa panan-awon nag-una sa tinudlong panahon, kay ang Caesarea Philippi nag-una sa krus, ang Exeter camp meeting nag-una sa Oktubre 22, 1844, ug ang Panium niadtong 200 BC nag-una kang Pompey sa pagbuntog sa Jerusalem niadtong 63 BC. Sa usa ka panahon sa dili pa ang balaod sa Dominggo sa USA, ang papa, nga mao ang bigaon sa Tiro, mosulod sa dayag ngadto sa profetikong kasaysayan. Sa dihang buhaton niya kini, ang panan-awon pagatukoron.

Ang panan-awon natukod diha sa ikatulong proxy war sa kapitulo onse. Ang nahaunang proxy war naghulagway sa katapusang proxy war, busa ang katapusang proxy war magbaton sa mao gihapong mga kinaiyang mapanagnaon sama sa nahauna. Ang hari sa habagatan, nga girepresentahan diha sa ngalan nga Vladimir, nga nagkahulogan og magmamando sa komunidad, pagasilhigon pinaagi sa usa ka alyansa tali sa papa ug sa presidente sa USA. Ang katapusang papa mao ang ikawalo nga gikan sa pito diha sa katumanan sa Pinadayag disisiye, ug ang katapusang presidente mao ang ikawalo nga gikan sa pito, maingon man ang bandila sa usa ka gatus ug kap-atan ug upat ka libo.

Ang relasyon tali sa papa ug sa presidente sa sinugdan maoy usa ka “tinagong alyansa,” ug ang alyansa sa ikawalo ug kataposang presidente uban sa papa mamahimo usab nga “tinago,” kay niining panahona ang bigaon sa Tiro sa pagpanagna “nahikalimtan.” Ang alyansa tali ni Reagan ug ni Papa Juan Pablo II tinago, apan sa samang higayon ang papa nahimong labing mailhan nga nawong sa yuta. Ang “nahikalimtan” mahitungod sa bigaon sa Tiro nga nakighilawas uban sa tanang mga hari sa yuta usa ka piho nga kinaiya sa pagkapapa, nga naglangkob sa tanan niyang mga sala diha sa usa ka kategoriya sa pagsukol. Kana nga kinaiya mao ang pag-angkon sa mga simbahang Katoliko sa “pagkadili masayop.” Kini nga kamatuoran hilabihan ka mahinungdanon nga makita nga karon tapuson ko kining artikulo pinaagi sa usa ka kapitulo gikan kang Sister White. Padayonon nato kining mga laray sa sunod nga artikulo, apan samtang magabasa ka sa mosunod nga kapitulo gikan sa The Great Controversy, hinumdumi nga hapit ang matag usa sa mga miyembro sa gabinete ni Trump mga Romano Katoliko, uban sa usa ka sinagol nga Pentecostalismo ug sa kanunay nga impluwensiya gikan kang Franklin Graham nga bag-o lang nanawagan alang sa publikong mga pag-ampo alang sa antikristo sa pagpanagna sa Biblia.

“Ang Kagawasan sa Kasingkasingnga Tanlag Gihulga”

“Ang Romanismo karon giisip na sa mga Protestante uban sa labi pang dakong pabor kay sa nangaging mga katuigan. Niadtong mga nasod diin ang Katolisismo wala maghari, ug ang mga papista nagagamit ug mapahiuyong pamaagi aron makabaton ug impluwensiya, adunay

nagkadakong pagkawalay pagtagad mahitungod sa mga doktrina nga nagbulag sa mga reformed nga iglesia gikan sa papal nga herarkiya; ang opinyon nagkakusog nga, sa pagkatinuod, dili man kita kaayo managlahi sa mahinungdanong mga punto sama sa gituohan, ug nga ang diyutayng pagtugot gikan sa atong bahin magdala kanato ngadto sa labi pang maayong pagsinabtanay uban sa Roma. Adunay panahon nga ang mga Protestante naghatag ug hataas nga bili sa kagawasan sa konsensiya nga napalit sa hilabihan ka mahal. Gitudloan nila ang ilang mga anak sa pagdumot sa popery ug naghunahuna nga ang pagpangita ug panag-uyon uban sa Roma mahimong pagkadili-matinumanon ngadto sa Dios. Apan daw unsa ka halapad ang kalainan sa mga pagbati nga gipadayag karon!”

“Ang mga tigpanalipod sa papasiya nagapahayag nga ang iglesia gipanamastamasan, ug ang kalibotang Protestante andam sa pagdawat niana nga pamahayag. Daghan ang nagapangatarungan nga dili makatarunganon ang paghukom sa iglesia karon pinaagi sa mga kangil-ad ug binuang nga mga buhat nga nagtimaan sa iyang paghari sa mga siglo sa kawalay-kahibalo ug kangitngit. Ilang gipasaylo ang iyang makalilisang nga kapintas ingon nga resulta sa pagkabarbaro sa maong mga panahon ug nangaliyupo nga ang impluwensya sa modernong sibilisasyon nakausab sa iyang mga pagbati.”

“Nahikalimot ba kining mga tawhana ang pag-angkon sa pagkadili-masayop nga gipadayag sulod sa walo ka gatus ka tuig niining mapahitas-ong gahum? Imbis nga biyaan, kining pag-angkon gipamatud-an pa gani sa ikanapulog-siyam nga siglo uban sa labi pang dakong katiyakan kay sa kaniadto. Sanglit ang Roma nagaangkon nga ang ‘iglesia wala gayod masayop; ni sumala sa mga Kasulatan, dili gayod kini masayop’ (John L. von Mosheim, *Institutes of Ecclesiastical History*, book 3, century II, part 2, chapter 2, section 9, note 17), unsaon man niya sa pagbiya sa mga prinsipyo nga nagdumala sa iyang paglakaw sa nangaging mga kapanahonan?

“Ang iglesya sa kapapahan dili gayud mohunong sa iyang pag-angkon sa pagkadili-masayop. Ang tanan nga iyang gibuhay sa iyang paglutos batok niadtong nagsalikway sa iyang mga dogma iyang giisip nga matarong; ug dili ba niya usbon ang mao rang mga buhat kon ang higayon ikahatag? Pakuhaa ang mga pagpugong nga karon gipahamtang sa sekular nga mga kagamhanan ug ibalik ang Roma sa iyang kaniadtong gahum, ug sa madali adunay pagpabuhi pag-usab sa iyang pagpanglugos ug paglutos.

“Usa ka inila nga magsusulat nagsulti sa mosunod mahitungod sa baruganan sa herarkiyang papal kalabot sa kagawasan sa konsensiya, ug sa mga katalagman nga ilabinang naghulga sa Tinipong Bansa sa Amerika tungod sa kalampusan sa iyang palisiya: ‘Adunay daghan nga andam motugyan nga ang bisan unsang kahadlok sa Romano Katolisismo sa Tinipong Bansa sa Amerika nagagikan sa pagkamapanatiko o pagkabinataon. Ang mga ingon niana walay makita sa kinaiya ug baruganan sa Romanismo nga masupakon sa atong mga gawasong institusyon, o walay makita nga makahahadlok sa iyang pagtubo. Busa, atong itandi una ang pipila sa mga saligang prinsipyo sa atong kagamhanan uban sa mga prinsipyo sa Simbahang Katolika.’”

“Ang Konstitusyon sa Tinipong Bansa sa Amerika nagagarantiya sa kagawasan sa konsensiya. Walay butang nga labi pang mahal o labi pang sukaranan. Si Papa Pio IX, sa iyang Encyclical

Letter sa Agosto 15, 1854, miingon: ‘Ang binuang ug sayop nga mga doktrina o mga pagbagulbol sa pagdepensa sa kagawasan sa konsensiya maoy usa ka labing makalilisang nga kasaypanan—usa ka hampak nga, labaw sa tanang uban pa, labing angay kahadlukan sa usa ka estado.’ Ang maong papa usab, sa iyang Encyclical Letter sa Disyembre 8, 1864, nagpahamtang ug anatema batok sa ‘mga nagapanghimatuod sa kagawasan sa konsensiya ug sa relihiyosong pagsimba,’ ingon man usab sa ‘tanang nga nagapadayon nga ang iglesia dili makahimo sa paggamit ug pwera.’”

“Ang piho nga tono sa Roma sa Tinipong Bansa dili nagpasabot ug kausaban sa kasingkasing. Siya mapailubon lamang diin siya walay mahimo. Miingon si Obispo O’Connor: ‘Ang kagawasan sa relihiyon ginatugotan lamang hangtod nga ang sukwahi niini mahimo nang ipatuman nga walay kapeligrohan sa kalibotang Katoliko.’... Ang arsobispo sa St. Louis kaniadto miingon: ‘Ang erehiya ug pagkadili-magtotoo mga krimen; ug sa mga Kristohanong nasod, sama sa Italya ug Espanya, pananglitan, diin ang tanang katawhan mga Katoliko, ug diin ang relihiyong Katoliko maoy usa ka hinungdanong bahin sa balaod sa yuta, sila silotan ingon sa ubang mga krimen.’...”

“Ang matag kardinal, arsobispo, ug obispo sa Simbahang Katolika mohimo ug panumpa sa pagkamaunongon ngadto sa papa, diin makita ang mosunod nga mga pulong: ‘Ang mga erehe, mga skismatiko, ug mga masupilon batok sa among giingong ginoo (ang papa), o sa iyang nahisgotang mga manununod, pagalukpan ko ug pakigbatokan sa kinatumyan sa akong mahimo.’—Josiah Strong, *Our Country*, kap. 5, par. 2–4.

“Tinuod nga adunay tinuod nga mga Kristohanon sulod sa panag-ambit sa Romano Katolikong Simbahan. Linibo diha sa maong simbahan ang nagaalagad sa Dios sumala sa labing maayong kahayag nga ilang naangkon. Dili sila tugotan nga makaduol sa Iyang pulong, ug busa wala nila mailhi ang kamatuoran. Wala gayud nila makita ang kalainan tali sa buhing pag-alagad nga gikan sa kasingkasing ug sa usa lamang ka balik-balik nga mga porma ug mga seremonya. Ang Dios nagatan-aw niining mga kalag nga may maloloy-ong kalumo, bisan pa nga sila gitudloan sa usa ka pagtoo nga malimbongon ug dili makatagbaw. Himoon Niya nga ang mga silaw sa kahayag motuhop sa mabagang kangitngit nga nagalibot kanila. Ipadayag Niya kanila ang kamatuoran ingon nga anaa kang Jesus, ug daghan pa sa gihapon ang mopili sa pagbarug uban sa Iyang katawohan.”

“Apan ang Romanismo ingon nga usa ka sistema dili na labaw nga nagkauyon sa ebanghelyo ni Cristo karon kay sa bisan unsang nangaging yugto sa iyang kasaysayan. Ang mga Protestante nga iglesia anaa sa dakong kangitngit, kondili unta maila nila ang mga timailhan sa mga panahon. Ang Simbahang Romano halapad kaayo sa iyang mga laraw ug mga paagi sa paglihok. Gigamit niya ang matag pamaagi aron mapalapad ang iyang impluwensiya ug madugangan ang iyang gahum sa pagpangandam alang sa usa ka mabangis ug lig-ong panagbangi aron mabawi ang pagkontrolar sa kalibotan, sa pagpahiuli sa paglutos, ug sa pagwagtang sa tanan nga nahimo sa Protestantismo. Ang Katolisismo nagakalig-on sa tanang dapit. Tan-awa ang nagkadaghang gidaghanon sa iyang mga simbahan ug mga kapilya sa mga nasod nga Protestante. Tan-awa ang pagkapopular sa iyang mga kolehiyo ug seminaryo sa Amerika, nga gisuportahan sa halapad nga paagi sa mga Protestante. Tan-awa ang pagtubo sa

ritualismo sa Inglatera ug ang kanunay nga pagbiya ngadto sa han-ay sa mga Katoliko. Kini nga mga butang kinahanglan magpukaw sa kabalaka sa tanan nga nagapabili sa putli nga mga prinsipyo sa ebanghelyo.”

“Ang mga Protestante nanghilabot ug nagpatuyang sa pagpaluyohan sa kapapahan; naghimo sila ug mga pagkompromiso ug mga pagtugot nga bisan ang mga papista mismo nahibulong sa pagkakita ug wala makasabut. Ang mga tawo nagapiyong sa ilang mga mata ngadto sa tinuod nga kinaiya sa Romanismo ug sa mga kapeligrohan nga angay kahadlok gikan sa iyang pagkalabaw. Ang katawhan kinahanglan pukawon aron mosukol sa mga pag-abante niining labing makuyaw nga kaaway sa sibil ug relihiyosong kagawasan.

“Daghang mga Protestante nagahunahuna nga ang relihiyong Katoliko walay kaanyag ug nga ang pagsimba niini usa lamang ka makapul-an, walay kahulogan nga nagbalik-balik nga seremonyas. Dinhi sila nasayop. Bisan pa nga ang Romanismo natukod ibabaw sa paglimbong, dili kini usa ka bastos ug awkward nga pagpanglimbong. Ang relihiyosong serbisyo sa Simbahang Romano usa ka labing makapahinghanghang seremonyal. Ang iyang masilawong pasundayag ug mga mabinantayon nga ritwal nagadani sa mga pagbati sa katawhan ug nagapahilom sa tingog sa katarungan ug sa konsensiya. Ang mata nadanihon. Ang mga halangdong simbahan, makapadani nga mga prosesyon, bulawang mga altar, mga santuaryo nga binatohan ug mahalong mga bato, piniling mga dibuho, ug hamis kaayong mga kinulit nagaaghat sa gugma sa katahum. Ang dalunggan usab nadani. Ang musika walay ikalabaw. Ang mabungahong mga tono sa lawom-og-tingog nga organo, nga nagasagol sa melodiya sa daghang mga tingog samtang kini nagakahugpong sa ilalom sa hataas nga mga dome ug sa mga agianan nga may mga haligi sa iyang dagkung mga katedral, dili gayud mapakyas sa pagdasig sa hunahuna sa kahadlok ug pagtahod.”

“Kining panggawas nga kahalangdon, pagpasigarbo, ug seremonya, nga nagbugalbugal lamang sa mga pangandoy sa kalag nga gisakit sa sala, maoy usa ka pamatuod sa sulodnong pagkadunot. Ang relihiyon ni Cristo wala magkinahanglan nianang mga pangdani aron ipaila kini nga takus dawaton. Diha sa kahayag nga nagadan-ag gikan sa krus, ang tinuod nga Cristianismo makita nga hilabihan kaputli ug khamtong, sa pagkaagi nga walay bisan unsang panggawas nga dayandayan nga makadugang sa iyang tinuod nga bili. Kini mao ang katahom sa pagkabalaan, usa ka maaghop ug malinawon nga espiritu, nga may bili sa atubangan sa Dios.

“Ang kasidlak sa estilo dili sa kanunay timailhan sa putli ug halangdong hunahuna. Ang hatag-as nga mga pagpanabot sa arte, ang maambong kapino sa pagtilaw, sa makadaghan anaa sa mga hunahuna nga yutan-on ug unodnon. Kanunay kining gamiton ni Satanas aron sa pagdala sa mga tawo sa pagkalimot sa mga kinahanglanon sa kalag, sa pagkawala sa pagtan-aw sa umalabot nga walay kamatayon nga kinabuhi, sa pagtalikod gikan sa ilang walay kinutuban nga Magtatabang, ug sa pagkinabuhi alang niining kalibutana lamang.”

“Ang usa ka relihiyon sa mga panggawas nga butang makadani sa kasingkasing nga wala pa mabag-o. Ang kahalangdon ug mga seremonya sa pagsimba sa Katoliko adunay mapangdani, makalimbong nga gahum, diin daghan ang nalimbongan; ug moabot sila sa pagtan-aw sa Simbahang Romano ingon nga mao gayud ang ganghaan sa langit. Walay uban gawas

niadtong nanindog nga malig-on ang ilang mga tiil ibabaw sa patukoranan sa kamatuoran, ug kansang mga kasingkasing gibag-o sa Espiritu sa Dios, ang makasukol batok sa iyang impluwensiya. Linibo nga walay masinatianong kahibalo kang Cristo mamandoan ngadto sa pagdawat sa mga dagway sa pagka-diosnon nga walay gahum. Ang ingon nga relihiyon mao gayud ang gitinguha sa mga panon.”

“Ang pag-angkon sa iglesia sa katungod sa pagpasaylo nagdala sa Romanista sa pagbati nga gawasnon siya sa pagpakasala; ug ang tulomanon sa pagsugid, nga kon wala kini dili ihatag ang iyang kapasayloan, nagtinguha usab sa paghatag ug kagawasan ngadto sa dautan. Siya nga moluhod sa atubangan sa nahulog nga tawo, ug sa pagsugid magabukas sa tinago nga mga hunahuna ug mga handurawan sa iyang kasingkasing, nagapaubos sa iyang pagkalalaki ug nagapakaulaw sa matag halangdong tinguha sa iyang kalag. Sa pagpadayag sa mga sala sa iyang kinabuhi ngadto sa usa ka pari,—usa ka masayopon, makasasala nga mortal, ug sa hilabihan ka kasagaran gikahugawan sa bino ug kahilayan,—ang iyang sukdanan sa kinaiya ginapaubos, ug tungod niini siya nahugawan. Ang iyang paghunahuna mahitungod sa Dios gipaubos ngadto sa dagway sa nahulog nga katawhan, kay ang pari nagatindog ingon nga representante sa Dios. Kining makauulaw nga pagsugid sa tawo ngadto sa tawo mao ang tinagong tuboran diin migula ang dakong bahin sa kadautan nga nagahugaw sa kalibutan ug nagaandam niini alang sa katapusang pagkalaglag. Apan alang kaniya nga nahigugma sa pagpatuyang sa kaugalingon, labi pang makapahimuot ang pagsugid ngadto sa isigka-mortal kay sa pagbukas sa kalag ngadto sa Dios. Mas dawaton sa tawhanong kinaiya ang pagbuhat ug paghinulsol nga silot kay sa pagbiya sa sala; mas sayon ang pagsakit sa unod pinaagi sa sako ug mga kadyapa ug mga kasakit nga talikala kay sa paglansang sa mga lawasnong kailibgon. Mabug-at ang yugo nga andam pas-anon sa unodnong kasingkasing inay sa pagyukbo ilalom sa yugo ni Cristo.”

“Adunay makapahibulong nga pagkaparehas tali sa Iglesia sa Roma ug sa Judiyong Iglesia sa panahon sa unang pag-anhi ni Cristo. Samtang ang mga Judio sa tago nagyatak sa tanang prinsipyo sa balaod sa Dios, sa gawas mapig-oton kaayo sila sa pagtuman sa mga sugo niini, nga gipabug-atan kini pinaagi sa mga pagpangayo ug mga tradisyon nga naghimo sa pagkamasinugtanan nga masakit ug mabug-at. Maingon nga ang mga Judio nag-angkon nga may pagtahod sa balaod, mao man usab ang mga Romanista nga nag-angkon nga may pagtahod sa krus. Ila kining gipataas nga simbolo sa mga pag-antus ni Cristo, samtang sa ilang mga kinabuhi ilang gilimod Siya nga maoy girepresentar niini.

“Ang mga Papista nagbutang ug mga krus ibabaw sa ilang mga simbahan, ibabaw sa ilang mga halaran, ug ibabaw sa ilang mga sapot. Sa tanang dapit makita ang timaan sa krus. Sa tanang dapit kini ginapasidunggan ug ginabayaw sa gawasnong paagi. Apan ang mga pagtulon-an ni Cristo gilubong ilalom sa usa ka pundok sa walay-pulos nga mga tradisyon, bakak nga mga paghubad, ug mapintas nga mga pagpamugos. Ang mga pulong sa Manluluwas mahitungod sa mga panatiko nga Judio, magamit uban sa labi pang dakong kabug-at sa mga pangulo sa Romano Katolikong Iglesia: ‘Kay sila nagbugkos ug bug-at nga mga palas-anon nga malisod antuson, ug ipapas-an nila kini sa mga abaga sa mga tawo; apan sila sa ilang kaugalingon dili gani motandog niini pinaagi sa usa sa ilang mga tudlo.’ Mateo 23:4. Ang mga kalag nga matinud-anon sa konsensiya ginapabilin sa walay hunong nga kalisang, nga nahadlok sa

kapungot sa usa ka Dios nga nasuko, samtang daghan sa mga dungganon sa iglesia nagkinabuhi diha sa kaluho ug unodnong kalipay.”

“Ang pagsimba sa mga larawan ug mga relikyo, ang pagpangaliya sa mga santos, ug ang pagpahitaas sa papa maoy mga lalang ni Satanas aron ibaling ang hunahuna sa mga tawo gikan sa Dios ug gikan sa Iyang Anak. Aron matuman ang ilang pagkalaglag, naningkamot siya sa pagpalingiw sa ilang pagtagad gikan Kaniya nga pinaagi lamang Kaniya sila makakaplag ug kaluwasan. Iyang ipunting sila ngadto sa bisan unsang butang nga mahimong ipuli Kaniya nga nagaingon: ‘Umari kamo Kanako, kamong tanan nga nagabudlay ug gibug-atan, ug hatagan Ko kamo ug kapahulayan.’ Mateo 11:28.

“Ang makanunayon nga paningkamot ni Satanas mao ang pagsayop sa paghulagway sa kinaiya sa Dios, sa kinaiyahan sa sala, ug sa tinuod nga mga isyu nga nahimutang sa dakong panagbangi. Ang iyang mga limbong sa pangatarongan nagapakunhod sa obligasyon ngadto sa balaang kasugoan ug nagahatag sa mga tawo og kagawasan sa pagpakasala. Sa samang higayon iyang gipadayon nga huptan nila ang bakak nga mga pagpanabot mahitungod sa Dios aron ilang tan-awon Siya uban sa kahadlok ug pagdumot inay sa gugma. Ang kabangis nga anaa sa iyang kaugalingong kinaiya ginapahinungod ngadto sa Magbubuhay; kini ginalangkob sa mga sistema sa relihiyon ug gipahayag sa mga pamaagi sa pagsimba. Busa ang mga hunahuna sa mga tawo gibuta, ug si Satanas nagakuha kanila ingon nga iyang mga galamiton sa pagpakiggubat batok sa Dios. Pinaagi sa tinuis nga mga pagpanabot sa balaang mga kinaiya, ang mga nasod nga pagano gidala sa pagtuo nga ang mga halad nga tawhanon gikinahanglan aron maangkon ang kahimuot sa Pagka-Dios; ug makalilisang nga mga kabangisan nahimo ilalom sa nagkalainlaing mga porma sa pagsimbag mga dios-dios.”

“Ang Iglesia nga Romano Katoliko, nga naghiusa sa mga porma sa paganismo ug Kristiyanismo, ug, sama sa paganismo, nagpasipala sa kinaiya sa Dios, midangop sa mga buhat nga dili moubos sa kabangis ug makalilisang. Sa mga adlaw sa pagkalabaw sa Roma, dihay mga galamiton sa pagsakit aron pugson ang pag-uyon sa iyang mga tulooan. Anaa ang estaka alang niadtong dili motugot sa iyang mga pag-angkon. Anaa usab ang mga masaker sa ingon kadak-a nga dili gayud mahibal-an hangtod nga ikapadayag na sa paghukom. Ang mga dungganon sa iglesia nagtoon, ilalom kang Satanas nga ilang agalon, sa pag-imbento ug mga paagi aron hinungdanon ang labing dako nga kasakit nga mahimo ug dili dayon tapuson ang kinabuhi sa biktima. Sa daghang kahimtang ang makadiyabolohang proseso gisubli hangtod sa kinatas-ang utlanan sa pag-agwanta sa tawo, hangtod nga ang kinaiyahan mihunong sa pakigbisog, ug ang nag-antos midawat sa kamatayon ingon nga matam-is nga kahigawasan.”

“Mao kana ang dangatan sa mga kaaway sa Roma. Alang sa iyang mga sumusunod aduna kaniya ang pagdisiplina pinaagi sa latigo, sa makamatayng gutom, sa mga pagpaantos sa lawas sa tanang mahunahunaan, makapasubo sa kasingkasing nga mga porma. Aron masiguro ang pabor sa Langit, ang mga mahinulsulon naglapas sa mga balaod sa Dios pinaagi sa paglapas sa mga balaod sa kinaiyahan. Gitudloan sila sa pagputol sa mga bugkos nga Iyang gihimo aron sa pagpanalangin ug paglipay sa yutan-ong pagpuyo sa tawo. Ang lubnganan sa simbahan naglangkob sa minilyon nga mga biktima nga migugol sa ilang kinabuhi sa kawang nga mga paningkamot sa pagpugong sa ilang kinaiyang pagbati, sa pagdaugdaug, ingon nga makapasilo

sa Dios, sa matag hunahuna ug pagbati sa kalooy ngadto sa ilang isigkatawo.

“Kon tinguhaon nato nga masabtan ang tinuyo nga kabangis ni Satanas, nga gipadayag sulod sa gatusan ka mga tuig, dili taliwala kanila nga wala gayud makadungog mahitungod sa Dios, kondili sa mismong kasingkasing ug sa tibuok kalaparon sa Kristiyanidad, igo na nga atong tan-awon ang kasaysayan sa Romanismo. Pinaagi niining halapad kaayong sistema sa paglimbong ang prinsipie sa kadautan nagakab-ot sa iyang tuyo sa pagdala ug kaulawan ngadto sa Dios ug pagkaalaut ngadto sa tawo. Ug sa atong makita kon giunsa niya ang pagmalampuson sa pagtakuban sa iyang kaugalingon ug sa pagbuhat sa iyang buluhaton pinaagi sa mga pangulo sa iglesia, mas maayo natong masabtan nganong daku kaayo ang iyang pagdumot sa Biblia. Kon kana nga Basahon basahon, ang kalooy ug gugma sa Dios igapadayag; makita nga wala Siya magapahamtang sa ibabaw sa mga tawo niining mabug-at nga mga palas-anon. Ang tanan nga Iyang ginapangayo mao ang usa ka nabungkag ug mahinulsolon nga kasingkasing, usa ka mapainubsanon ug masinugtanon nga espiritu.

Si Cristo wala maghatag ug panig-ingnan sa Iyang kinabuhi nga ang mga lalaki ug mga babaye magpasirado sa ilang kaugalingon diha sa mga monasteryo aron mahimong takus alang sa langit. Wala gayud Siya magtudlo nga ang gugma ug ang kalooy kinahanglan pugngan. Ang kasingkasing sa Manluluwas nag-awas sa gugma. Samtang ang tawo nagkaduol sa moral nga kahingpitan, labi pang mahait ang iyang mga pagbati, labi pang hait ang iyang pag-ila sa sala, ug labi pang halalum ang iyang kalooy alang sa mga nagaantus. Ang papa nagaangkon nga siya mao ang bise-regente ni Cristo; apan giunsa man sa iyang kinaiya ang pagbarug sa pagtandi niana sa atong Manluluwas? Nailhan ba gayud si Cristo nga nagatugyan sa mga tawo ngadto sa bilanggoan o sa himan sa pagsakit tungod kay wala sila maghatag Kaniya ug pagtahod ingon nga Hari sa langit? Nadungog ba ang Iyang tingog nga nagahukom sa kamatayon niadtong wala modawat Kaniya? Sa dihang Siya gitamay sa mga tawo sa usa ka balangay sa mga Samarianhon, ang apostol nga si Juan napuno sa kasuko ug nangutana: ‘Ginoo, buot Mo ba nga among sugoon ang kalayo nga mokanaog gikan sa langit, ug motibawas kanila, maingon usab sa gibuhay ni Elias?’ Si Jesus mitan-aw uban sa kalooy sa Iyang tinun-an, ug gibadlong ang iyang mapintas nga espiritu, nga nagaingon: ‘Kay ang Anak sa tawo wala moanhi aron sa paglaglag sa mga kinabuhi sa mga tawo, kondili sa pagluwas kanila.’ Lucas 9:54, 56. Pagkalahi gayud sa espiritu nga gipadayag ni Cristo ug niana sa Iyang giila nga bise-regente.

“Ang Simbahang Romano karon nagapakita ug maanyag nga dagway ngadto sa kalibotan, nga nagatabon pinaagi sa mga pasangil sa iyang kasaysayan sa makalilisang nga mga kabangis. Gisul-oban niya ang iyang kaugalingon sa mga bisti nga susama kang Cristo; apan wala siya mausab. Ang matag prinsipyo sa kapapahan nga anaa sa nangaging mga kapanahonan anaa gihapon karon. Ang mga doktrina nga gilalang sa labing mangitngit nga mga panahon gihuptan gihapon. Ayaw tugoti nga bisan kinsa maglimbong sa iyang kaugalingon. Ang kapapahan nga andam kaayo karon pasidunggan sa mga Protestante mao ra gihapon ang maoy nagmando sa kalibotan sa mga adlaw sa Repormasyon, sa dihang ang mga tawo sa Dios mitindog, bisan pa sa kapeligrohan sa ilang kinabuhi, aron ipadayag ang iyang kasal-anan. Anaa kaniya ang mao rang pagkamapahitas-on ug mapahitas-ong pag-angkon sa kagamhanan nga naghari ibabaw sa mga hari ug mga prinsipie, ug nag-angkon sa mga katungod nga iya sa Dios lamang. Ang iyang

espiritu dili moubos sa kabangis ug sa pagkamalupigon karon kay sa dihang iyang gilumpag ang kagawasan sa tawo ug gipamatay ang mga balaan sa Labing Hataas.”

“Ang kapapahan mao gayod ang gihisgutan sa tagna nga mamao siya, ang pagtalikod sa pagtuo sa ulahing mga panahon. 2 Tesalonica 2:3, 4. Kabahin sa iyang palisiya ang pag-angkon sa kinaiya nga labing makapahigayon sa iyang katuyoan; apan ilalom sa mausab-usab nga dagway sa bunglasyon iyang gitagoan ang dili mausab nga hilo sa bitin. ‘Ang pagtoo dili angay tumanon ngadto sa mga erehe, ni sa mga tawo nga gidudahang adunay erehiya’ (Lenfant, volume 1, page 516), siya nagpahayag. Kining gahum ba, kansang kasaysayan sulod sa usa ka libo ka tuig nahisulat pinaagi sa dugo sa mga balaan, pagailhon na ba karon ingon nga kabahin sa iglesia ni Cristo?”

“Dili sa walay katarongan nga gipadayag ang pag-angkon sa mga nasod nga Protestante nga ang Katolisismo dili na kaayo halayo ang kalainan gikan sa Protestantismo maingon sa nangaging mga panahon. Adunay kausaban; apan ang kausaban wala sa kapapahan. Ang Katolisismo sa pagkatinuod susama sa daghang bahin sa Protestantismo nga anaa karon, tungod kay ang Protestantismo nahulog pag-ayo sa pagkadunot sukad sa mga adlaw sa mga Repormador.

“Samtang ang mga iglesya Protestante nagapangita sa pabor sa kalibutan, ang mini nga gugma nga maloloy-on nakapabuta sa ilang mga mata. Wala nila makita nga ilang gihunahuna nga matarong ang pagtoo ug maayo bahin sa tanang dautan, ug ingon nga dili malikayan nga sangputanan, sa katapusan motoo sila ug dautan bahin sa tanang maayo. Imbis nga motindog sa pagpanalipod sa pagtuo nga gikatugyan sa makausa ngadto sa mga balaan, sila karon, daw ingon, nangayo ug pasaylo sa Roma tungod sa ilang ginaisip nga dili maloloy-on nga pagtan-aw kaniya, nga nagapangamuyo ug kapasayloan tungod sa ilang pagkapanatiko.”

“Usa ka dako nga pundok, bisan gani niadtong walay pagdapig sa Romanismo, gamay ra ang ilang pagpanabot sa kapeligrohan nga nagagikan sa iyang gahum ug impluwensya. Daghan ang nangatarongan nga ang intelektuwal ug moral nga kangitngit nga mikuyanap sa panahon sa Tunga-tungang Kapanahonan maoy nakapahimulos sa pagkaylap sa iyang mga dogma, mga patuotuo, ug pagpanglupig, ug nga ang labawng kaalam sa bag-ong kapanahonan, ang kinatibuk-ang pagkaylap sa kahibalo, ug ang nagkadaghang pagkamahinatagon sa mga butang may kalabutan sa relihiyon nagdili sa pagbalik sa pagkadili-matugtanon ug sa malupigon nga paghari. Ang hunahuna pa lamang nga ang ingon nianang kahimtanga motungha niining nasidlakang kapanahonan pagabiay-biayon. Tinuod nga ang dakong kahayag, intelektuwal, moral, ug relihiyoso, nagasidlak ibabaw niining kaliwatan. Diha sa hayag nga mga panid sa Balaang Pulong sa Dios, ang kahayag gikan sa langit gipadan-ag sa kalibotan. Apan kinahanglan hinumdoman nga kon unsa kadako ang kahayag nga gihatag, mao usab kadako ang kangitngit niadtong nagatuis ug nagasalikway niini.

“Ang usa ka matinam-ong pagtuon sa Biblia nga inubanan sa pag-ampo magapakita sa mga Protestante sa tinuod nga kinaiya sa kapapahan ug magapahinungdan kanila sa pagdumot ug paglikay niini; apan daghan ang maalamon kaayo sa ilang kaugalingong pagtan-aw nga sila walay pagbati sa panginahanglan sa mapainubsanon nga pagpangita sa Dios aron sila madala ngadto sa kamatuoran. Bisan nagapasigarbo sila sa ilang kaalam, sila walay kahibalo sa

Kasulatan ug sa gahum sa Dios. Kinahanglan sila adunay usa ka paagi sa pagpakalma sa ilang mga konsensiya, ug ilang gipangita ang labing kulang sa espirituwalidad ug sa pagpaubos. Ang ilang gitinguha mao ang usa ka paagi sa pagkalimot sa Dios nga mopakita nga daw paagi sa paghinumdom Kaniya. Ang kapapahan haum kaayo sa pagtubag sa mga panginahanglan sa tanan niining mga tawhana. Andam kini alang sa duha ka matang sa katawhan, nga nagalakip sa hapit tibuk kalibotan—kadtong maluwas pinaagi sa ilang mga merito, ug kadtong maluwas sulod sa ilang mga sala. Ania dinhi ang tinago sa iyang gahum.”

“Ang usa ka adlaw sa dakong intelektuwal nga kangitngit gipakita nga mapuslanon alang sa kalampusan sa pagkapapa. Ipakita pa unya nga ang usa ka adlaw sa dakong intelektuwal nga kahayag sama usab ka mapuslanon alang sa iyang kalampusan. Sa nangaging mga kapanahonan, sa dihang ang mga tawo walay pulong sa Dios ug walay kahibalo sa kamatuoran, ang ilang mga mata gitaptapan, ug minilibo ang nadakpan sa lit-ag, nga wala makakita sa pukot nga gibuklad alang sa ilang mga tiil. Niining kaliwatana daghan ang mga mata nga nadan-ag sa kapawa sa tawhanong mga pangagpas, ‘ang siyensiya nga sa kabakakan gitawag nga mao’; wala sila makaila sa pukot, ug mosulod sila niana sa sama ka dali ingon nga gitaptapan. Gilaraw sa Dios nga ang intelektuwal nga mga gahum sa tawo pagailhon ingon nga gasa gikan sa iyang Magbubuhay ug pagagamiton sa pag-alagad sa kamatuoran ug pagkamatarung; apan sa dihang ang garbo ug ambisyon gimahal, ug ang mga tawo mopataas sa ilang kaugalingong mga teoriya labaw sa pulong sa Dios, nan ang kaalam makahimo ug labi pang dakong kadaut kay sa pagkawalay alamag. Busa ang mini nga siyensiya niining panahona, nga nagaguba sa pagtuo sa Biblia, mapamatud-an nga sama ka malampuson sa pag-andam sa dalan alang sa pagdawat sa pagkapapa, uban sa iyang makapahimuot nga mga porma, maingon sa pagpugong sa kahibalo nga nakabukas sa dalan alang sa iyang pagpadaku sa gahum sa Madulom nga mga Kapanahonan.”

“Sa mga kalihokan nga nagpadayon karon sa Tinipong Bansa sa Amerika aron masiguro alang sa mga institusyon ug mga pamaagi sa iglesia ang suporta sa estado, ang mga Protestante nagsunod sa mga tunob sa mga papista. Labaw pa niana, ilang giablihan ang pultahan alang sa kapapahan sa pagbawi pag-usab sa Protestante nga Amerika sa pagkalabaw nga iyang nawala sa Daang Kalibotan. Ug ang naghatag ug labi pang dakong kahulogan niini nga kalihokan mao ang kamatuoran nga ang nag-unang tumong nga gihunahuna mao ang pagpatuman sa pagbantay sa Domingo—usa ka batasan nga misugod gikan sa Roma, ug nga iyang giangkon ingon nga timaan sa iyang awtoridad. Kini mao ang espiritu sa kapapahan—ang espiritu sa pagpahuyon sa mga kostumbre sa kalibotan, ang pagpasidungog sa mga tradisyon sa tawo labaw sa mga sugo sa Dios—nga nagasuhop sa mga iglesiang Protestante ug nagamando kanila sa pagbuhay sa mao gihapong buhat sa pagpataas sa Domingo nga gibuhay sa kapapahan una kanila.”

“Kon ang magbabasa buot makasabot sa mga galamhan nga pagagamiton sa haduol nang umalabot nga panagbangi, kinahanglan lamang niyang subayon ang talaan sa mga paagi nga gigamit sa Roma alang sa mao rang katuyoan sa nangaging mga kapanahonan. Kon buot niyang mahibaloan kon sa unsang paagi ang mga Papista ug mga Protestante nga naghiusa magatratar niadtong mosalikway sa ilang mga dogma, tan-awa niya ang espiritu nga gipadayag sa Roma ngadto sa Igpapahulay ug sa mga tigpanalipod niini.”

“Ang mga harianong sugo, mga kinatibuk-ang konsilyo, ug mga ordinansa sa iglesia nga gipalig-on sa sekular nga gahom mao ang mga lakang nga pinaagi niini ang paganong kasaulogan nakab-ot ang iyang dungog nga kahimtang sa Kristohanong kalibotan. Ang unang publikong lakang sa pagpatuman sa pagsaulog sa Dominggo mao ang balaod nga gipasa ni Constantine. (A.D. 321) Kini nga sugo nagmando nga ang mga lumolupyo sa kalungsoran mopahulay sa “halangdong adlaw sa adlaw,” apan gitugotan ang mga nagpuyo sa kabanikanhan sa pagpadayon sa ilang mga buluhatong pang-uma. Bisan tuod sa pagkatinuod usa kini ka pagano nga kasuguan, gipatuman kini sa emperador human sa iyang pormal lamang nga pagdawat sa Kristiyanidad.

“Ang harianong mando, sanglit wala mapamatud-ang igo nga puli sa balaang awtoridad, si Eusebius, usa ka obispo nga nangita sa pabor sa mga prinsipe, ug nga maoy suod nga higala ug mangingilad-pagdaug ni Constantine, mipasiugda sa pag-angkon nga gibalhin ni Cristo ang Igpapahulay ngadto sa Dominggo. Walay bisan usa ka pagpamatuod gikan sa Kasulatan nga gipahimulos aron pamatud-an ang bag-ong pagtulon-an. Si Eusebius mismo, sa dili tinuyo, miila sa kabakakan niini ug nagtudlo ngadto sa tinuod nga mga tagsulat sa kausaban. ‘Ang tanang butang,’ siya miingon, ‘bisan unsa nga katungdanan nga pagabuhaton unta sa Igpapahulay, kini among gibalhin ngadto sa Adlaw sa Ginoo.’—Robert Cox, Sabbath Laws and Sabbath Duties, panid 538. Apan ang pangatarongan alang sa Dominggo, bisan walay patukoranan, nakapadasig sa mga tawo sa pagyatak sa Igpapahulay sa Ginoo. Ang tanan nga nangandoy nga pagapasidunggan sa kalibotan midawat sa popular nga pista.”

“Samtang lig-on nang natukod ang kapapahan, ang buluhaton sa pagpataas sa Domingo gipadayon. Sulod sa usa ka panahon ang mga tawo nagpadayon sa buluhaton sa pagpanguma kon wala sila motambong sa simbahan, ug ang ikapitong adlaw giisip gihapon nga mao ang Igpapahulay. Apan hinayhinay nga naipatuman ang usa ka kausaban. Ang mga nanagkupot sa balaang katungdanan gidid-an sa paghatag ug hukom sa bisan unsang sibil nga panaglalis sa Domingo. Wala madugay human niini, ang tanang mga tawo, bisan unsa pa ang ilang kahimtang, gisugo nga mobiya sa ordinaryong buluhaton, ubos sa silot nga multa alang sa mga gawasnon ug paglatos alang sa mga ulipon. Sa ulahi gidesisyonan nga ang mga dato silotan pinaagi sa pagkawala sa katunga sa ilang mga kabtangan; ug sa katapusan, nga kon magpabilin gihapon silang masupilon, himoon silang mga ulipon. Ang ubos nga mga hut-ong pagapaantuson sa walay kataposang paghingilin.

“Ang mga milagro usab gipatawag aron gamiton. Taliwala sa ubang mga kahibulongan gikataho nga samtang ang usa ka mag-uuma, nga nagtinguha unta sa pagdaro sa iyang uma sa Domingo, nanghinlo sa iyang daro pinaagi sa usa ka puthaw, ang maong puthaw mitapot pag-ayo sa iyang kamot, ug sulod sa duha ka tuig gidala niya kini uban kaniya, ‘sa iyang hilabihang dakong kasakit ug kaulaw.’—Francis West, Historical and Practical Discourse on the Lord’s Day, panid 174.

“Sa ulahi ang papa mihatag ug mga sugo nga ang kura paroko kinahanglan magbadlong sa mga naglapas sa Domingo ug mag-awhag kanila sa pag-adto sa simbahan ug sa pag-ampo sa ilang mga pag-ampo, aron dili sila makahatod ug dakong kalamidad sa ilang kaugalingon ug sa ilang mga silingan. Usa ka konseho sa simbahan mipasiugda sa argumento, nga sukad niadto kay

halapad kaayo ang paggamit, bisan pa sa mga Protestante, nga tungod kay adunay mga tawo nga gihampak sa kilat samtang nanarbaho sa Domingo, nan kini mao ang Igpapahulay. ‘Dayag kaayo,’ matod sa mga prelado, ‘pagkaunsa sa pagkataas sa kasuko sa Dios ibabaw sa ilang pagpasagad niining adlaw.’ Unya gihimo ang usa ka paghangyo nga ang mga pari ug mga ministro, ang mga hari ug mga principe, ug ang tanang matinumanong katawhan ‘mogamit sa ilang kinatumyan nga paningkamot ug pag-atiman aron ang adlaw mapasig-uli ngadto sa iyang kadunggan, ug, alang sa dungog sa Cristianidad, labi pang matinahuron nga tumanon sa umaabot nga panahon.’—Thomas Morer, *Discourse in Six Dialogues on the Name, Notion, and Observation of the Lord’s Day*, panid 271.”

“Tungod kay napamatud-an nga dili igo ang mga dekreto sa mga konseho, ang sekular nga mga awtoridad gihangyo sa pagpagula ug usa ka kasugoan nga makapalisang sa mga kasingkasing sa katawhan ug mopugos kanila sa paglikay sa pagtrabaho sa Domingo. Sa usa ka sinodo nga gihimo sa Roma, ang tanang nangaging mga desisyon gipamatud-an pag-usab uban sa mas dakong kusog ug kasolemnihan. Gilakip usab kini ngadto sa balaod eklesyastiko ug gipatuman sa mga sibil nga awtoridad sa halos tibuok Kakristyanohan. (Tan-awa si Heylyn, *History of the Sabbath*, pt. 2, ch. 5, sec. 7.)”

“Apan ang pagkawala sa awtoridad sa Kasulatan alang sa pagbantay sa Domingo nakapahinabo ug dili diyutay nga kaulaw. Gipangutana sa katawohan ang katungod sa ilang mga magtutudlo sa pagsalikway sa klaro nga pahayag ni Jehova, ‘Ang ikapitong adlaw mao ang Igpapahulay ni Jehova nga imong Dios,’ aron lamang sa pagpasidungog sa adlaw sa adlaw. Aron pun-on ang kakulang sa pagpamatuod sa Biblia, gikinahanglan ang ubang mga paagi. Usa ka masibuton nga tigpanalipod sa Domingo, nga sa ulahing bahin sa ikanapulog-duha nga siglo mibisita sa mga iglesia sa Inglatera, gisukol sa matinumanong mga saksi alang sa kamatuoran; ug tungod kay walay nahimo ang iyang mga paningkamot, mibiya siya sa maong nasud sulod sa usa ka panahon ug nangita ug pamaagi aron mapugos ang iyang mga pagtulon-an. Sa iyang pagbalik, ang kakulang napun-an na, ug sa iyang ulahing mga pagpangabudlay nakasugat siya ug labawng kalamposan. Nagdala siya uban kaniya ug usa ka linukot nga sulat nga nag-angkon nga gikan mismo sa Dios, nga naglangkob sa gikinahanglang sugo alang sa pagbantay sa Domingo, uban sa makahahadlok nga mga hulga aron sa paghadlok sa mga masinupakon. Kining bililhong dokumento—nga sama kaubos nga peke sama sa institusyon nga iyang gisuportahan—giingon nga nahulog gikan sa langit ug hingkaplagan sa Jerusalem, ibabaw sa halaran ni San Simeon, sa Golgota. Apan, sa pagkatinuod, ang palasyo pontipikal sa Roma mao ang gigikanan diin kini migula. Ang mga limbong ug mga peke aron sa pagpauswag sa gahum ug kauswagan sa iglesia giisip sa tanang kapanahonan nga subay sa balaod sa papal nga hirarkiya.”

“Ang linukot nga kasulatan nagdili sa pagtrabaho sukad sa ikasiyam nga takna, alas tres sa hapon sa Sabado, hangtod sa pagsubang sa adlaw sa Lunes; ug gipahayag nga ang iyang awtoridad gipamatud-an pinaagi sa daghang mga milagro. Gikataho nga ang mga tawo nga nagtrabaho lapas sa gitakdang takna gidakman sa paralysis. Usa ka maggagaling nga misulay sa paggaling sa iyang mais nakakita nga, inay harina, usa ka sapa sa dugo ang migula, ug ang ligid sa galingan mihunong bisan pa sa kusog nga dagan sa tubig. Usa ka babaye nga mibutang ug minasa sa hudno nakakaplag nga hilaw kini sa dihang gikuha na, bisan pa nga ang hudno

init kaayo. Ang lain nga may minasa nga giandam na alang sa pagluto sa ikasiyam nga takna, apan nakahukom nga isalikway una kini hangtod sa Lunes, nakakaplag, sa pagkasunod adlaw, nga kini nahimong mga tinapay ug naluto pinaagi sa balaang gahum. Usa ka lalaki nga nagluto ug tinapay human sa ikasiyam nga takna sa Sabado nakakaplag, sa dihang iyang gibuka kini pagkasunod buntag, nga dugo ang migula gikan niini. Pinaagi sa ingon niana ka binuang ug patuotuo nga mga tinumong kathang-isip ang mga tigpasiugda sa Domingo naningkamot sa pagpabarug sa pagkabalaan niini. (Tan-awa si Roger de Hoveden, *Annals*, vol. 2, pp. 526–530.)”

“Sa Scotland, sama sa England, ang labi pang dakong pagtagad alang sa Domingo natukod pinaagi sa paghiusa niini sa usa ka bahin sa karaang Adlaw nga Igpapahulay. Apan ang panahon nga gikinahanglan nga pagabantayan nga balaan nagkalainlain. Usa ka sugo gikan sa hari sa Scotland nagpahayag nga ‘ang Sabado sugod sa alas dose sa udto kinahanglan pagaisipon nga balaan,’ ug nga walay bisan kinsa, sukad nianang orasa hangtod sa Lunes sa buntag, ang magapadayon sa kalibotanong bulohaton.—Morer, panid 290, 291.”

“Apan bisan pa sa tanang paningkamot sa pagpatukod sa pagkabalaan sa Domingo, ang mga papista mismo sa dayag miila sa balaang awtoridad sa Igpapahulay ug sa tawhanong gigikanan sa institusyon nga mipuli niini. Sa ikanapulog-unom nga siglo ang usa ka konseho sa papa sa dayag mipahayag: ‘Hinumdumi sa tanang mga Kristohanon nga ang ikapito nga adlaw gibalaan sa Dios, ug gidawat ug gibantayan, dili lamang sa mga Judio, kondili usab sa tanang uban pa nga nag-angkon sa pagsimba sa Dios; bisan pa niana kaming mga Kristohanon nag-ilis sa ilang Igpapahulay ngadto sa Adlaw sa Ginoo.’—*Ibid.*, mga panid 281, 282. Kadtong nanghilabot sa balaod sa Dios wala manginwala sa kinaiya sa ilang gibuhay. Tinuyo silang nagbutang sa ilang kaugalingon labaw sa Dios.

“Ang makapatingalangang hulagway sa palisiya sa Roma ngadto sa mga dili mouyon kaniya gipakita sa hataas ug madugoon nga paglutos sa mga Waldenses, ang uban kanila nga tumanon sa Igpapahulay. Ang uban nag-antos usab sa susamang paagi tungod sa ilang pagkamatinaumanon sa ikaupat nga sugo. Ang kasaysayan sa mga iglesya sa Etiopia ug Abyssinia labi gayod nga mahinungdanon. Taliwala sa kangitngit sa Mangitngit nga mga Kapanahonan, ang mga Kristohanon sa Sentral Aprika nawala sa panan-aw ug hingkalimtan sa kalibutan, ug sulod sa daghang mga siglo ilang natagamtam ang kagawasan sa pagpatuman sa ilang pagtoo. Apan sa kaulahian ang Roma nakahibalo sa ilang paglungtad, ug ang emperador sa Abyssinia sa wala madugay gilimbongan sa pag-ila sa papa ingon nga puli ni Cristo. Gisundan kini sa ubang mga pagtugyan.”

“Usa ka sugo ang gipagula nga nagdili sa pagbantay sa Adlaw nga Igpapahulay ubos sa labing mabug-at nga mga silot. (Tan-awa si Michael Geddes, *Church History of Ethiopia*, mga panid 311, 312.) Apan ang malupigon nga pagdumala sa kapapahan sa dili madugay nahimong usa ka yugo nga hilabihan ka masakit sa pag-antos nga ang mga Abyssinian naninguha sa pagbungkag niini gikan sa ilang mga liog. Human sa usa ka makalilisang nga pakigbisog ang mga Romanista gipapahawa gikan sa ilang mga ginsakopan, ug ang karaang pagtuo gipahiuli. Ang mga iglesia nagmaya sa ilang kagawasan, ug wala gayud nila hingkalimti ang leksiyon nga ilang nakat-onan mahitungod sa paglimbong, sa panatisismo, ug sa malupigon nga gahum

sa Roma. Sulod sa ilang nahimulag nga gingharian sila nakontento sa pagpabilin, wala hiilhi sa ubang bahin sa Kakristiyanohan.

“Ang mga iglesia sa Aprika nagbantay sa Igpapahulay maingon sa pagbantay niini sa iglesiang papal sa wala pa ang hingpit niyang pagbiya sa pagtoo. Samtang ilang gitipigan ang ikapitong adlaw diha sa pagtuman sa sugo sa Dios, sila naglikay sa pagtrabaho sa Domingo uyon sa naandan sa iglesia. Sa pag-angkon sa labing hataas nga gahum, gitamakan sa Roma ang Igpapahulay sa Dios aron ipataas ang iyang kaugalingon; apan ang mga iglesia sa Aprika, nga natago sulod sa hapit usa ka libo ka tuig, wala makaambit niining pagbiya sa pagtoo. Sa dihang gidala sila ilalom sa pagmando sa Roma, sila napugos sa pagpasibog sa tinuod ug sa pagbayaw sa bakak nga Igpapahulay; apan sa dihadhi nga nabawi nila ang ilang kagawasan, mibalik sila sa pagtuman sa ikaupat nga sugo.”

“Kining mga tala sa nangagi sa tin-aw nagapadayag sa pagdumot sa Roma batok sa tinuod nga Igpapahulay ug sa mga manlalaban niini, ug sa mga paagi nga iyang gigamit aron pasidunggan ang tulumanon nga iyang binuhat. Ang pulong sa Dios nagatudlo nga kining mga talan-awon pagaubon sa diha nga ang mga Romano Katoliko ug mga Protestante maghiusa alang sa pagpataas sa Domingo.”

Ang tagna sa Pinadayag 13 nagapahayag nga ang gahum nga girepresentahan sa mananap nga may mga sungay nga sama sa karnero maoy magapugos sa “yuta ug sa mga nanagpuyo niini” sa pagsimba sa kapapahan—nga dinhi gisimbolohan pinaagi sa mananap nga “sama sa leopardo.” Ang mananap nga may duha ka sungay magasulti usab “kanila nga nanagpuyo sa yuta, nga magbuhat sila ug larawan alang sa mananap;” ug labut pa, magasugo kini sa tanan, “sa mga gagmay ug dagku, mga dato ug kabus, mga gawasnon ug mga ulipon,” sa pagdawat sa marka sa mananap. Pinadayag 13:11–16. Gipakita na nga ang Tinipong Bansa sa Amerika mao ang gahum nga girepresentahan sa mananap nga may mga sungay nga sama sa karnero, ug nga kini nga tagna matuman sa diha nga ang Tinipong Bansa sa Amerika magapugos sa pagsaulog sa Domingo, nga giangkong sa Roma ingon nga ilabinang pag-ila sa iyang pagkalabing-hataas. Apan niining pagpasidungog sa kapapahan ang Tinipong Bansa sa Amerika dili mag-inusara. Ang impluwensiya sa Roma sa mga nasud nga kaniadto miila sa iyang paghari halayo pa kaayo sa pagkaalaglag. Ug ang tagna nagtagna daan sa pagpahiuli sa iyang gahum. “Ug nakita ko ang usa sa iyang mga ulo nga daw samaran ngadto sa kamatayon; ug ang iyang samad nga makamatay naayo: ug ang tibuok kalibotan nahibulong sunod sa mananap.” Bersikulo 3. Ang pagpasamad sa samad nga makamatay nagpunting ngadto sa pagkapukan sa kapapahan niadtong 1798. Human niini, nagaingon ang manalagna, “ang iyang samad nga makamatay naayo: ug ang tibuok kalibotan nahibulong sunod sa mananap.” Si Pablo tin-aw nga nagaingon nga ang “tawo sa sala” magapadayon hangtod sa ikaduhang pag-anhi. 2 Tesalonica 2:3–8. Hangtod sa katapusang takna sa panahon ipadayon niya ang buhat sa paglimbong. Ug ang maghuhubad sa pinadayag nagapahayag usab, nga nagtumong usab sa kapapahan: “Ang tanan nga nanagpuyo sa ibabaw sa yuta mosimba kaniya, kansang mga ngalan wala mahisulat sa basahon sa kinabuhi.” Pinadayag 13:8. Sa Daang Kalibotan ug sa Bag-ong Kalibotan, ang kapapahan pagapasidunggan pinaagi sa dungog nga ihatag ngadto sa institusyon sa Domingo, nga nagasalig lamang sa awtoridad sa Simbahang Romano.

“Sukad sa tunga-tunga sa ikanapulog-siyam nga siglo, ang mga estudyante sa tagna sa Tinipong Bansa nagpresentar niini nga pagpamatuod ngadto sa kalibotan. Sa mga panghitabo nga nagakahitabo karon makita ang paspas nga pag-uswag padulong sa katumanan sa tagna. Sa mga magtutudlo nga Protestante anaa ang mao gihapon nga pag-angkon sa balaang awtoridad alang sa pagtuman sa Domingo, ug ang mao gihapon nga kakulang sa ebidensiya sa Kasulatan, sama sa mga pangulong papal nga nagmugna ug mga milagro aron mapulihan ang usa ka sugo gikan sa Dios. Ang pagpahayag nga ang mga paghukom sa Dios ipahamtang ibabaw sa mga tawo tungod sa ilang paglapas sa Dominggo-nga-sabado, sublion pag-usab; karon pa gani nagsugod na kini sa pagduso. Ug ang usa ka kalihokan sa pagpugos sa pagtuman sa Domingo paspas nga nagakagamhanan.”

“Kahibulongan sa iyang kabatid ug malimbongong kaalam ang Simbahang Romano. Siya makahibalo sa umaabot. Nagpaabot siya sa hustong panahon, kay nakita niya nga ang mga simbahang Protestante naghatag kaniya ug pasidungog pinaagi sa ilang pagdawat sa bakak nga adlaw nga igpapahulay ug nga nangandam sila sa pagpugos niini pinaagi gayod sa mga paagi nga siya mismo migamit sa nangaging mga adlaw. Kadtong mosalikway sa kahayag sa kamatuoran mangita unya sa tabang niining gahom nga nag-angkon sa kaugalingon nga dili masayop aron sa pagpahitaas sa usa ka tulumanon nga nagagikan kaniya. Dili lisod tag-onomon kon unsa ka andam siya sa pagtabang sa mga Protestante niining buluhatona. Kinsa man ang mas nakasabut pa kay sa mga pangulo sa papado kon unsaon pagdumala niadtong mga masupilon sa simbahan?”

“Ang Romano Katolikong Iglesya, uban sa tanan niyang mga sanga sa tibuok kalibotan, naglangkob ug usa ka halapad kaayong organisasyon ubos sa pagkontrolar sa lingkoranan sa papa, ug gituyo aron mag-alagad sa mga kapalaran niini. Ang minilyon niyang mga sakop, sa matag nasod sa tibuok yuta, ginatudloan sa paghunahuna sa ilang kaugalingon nga nalig-on sa pagtuman sa pagkamaunongon ngadto sa papa. Bisan unsa pa ang ilang nasyonalidad o ang ilang panggamhanan, kinahanglan nilang isipon ang awtoridad sa iglesya nga labaw sa tanang uban pa. Bisan pa man nga sila mahimong manumpa sa panaad nga nagpamatuod sa ilang pagkamaunongon sa estado, apan sa luyo niini anaa ang panaad sa pagtuman ngadto sa Roma, nga nagpagawas kanila gikan sa matag saad nga supak sa iyang mga kapalaran.

“Ang kasaysayan nagapamatuod sa iyang malalangon ug makanunayon nga mga paningkamot sa pagpasulod sa iyang kaugalingon ngadto sa mga kalihokan sa mga nasod; ug sa dihang makabaton na siyag kasikaran, sa pagpauswag sa iyang kaugalingong mga tumong, bisan pa sa pagkapukan sa mga principe ug sa katawhan. Sa tuig 1204, si Papa Innocent III mipugos kang Peter II, hari sa Arragon, sa mosunod nga talagsaong panumpa: ‘Ako, si Peter, hari sa mga Arragonianhon, nagapahayag ug nagsaad nga magapabilin sa kanunay nga matinumanon ug masinugtanan sa akong ginoo, si Papa Innocent, sa iyang mga Katolikong manunodon, ug sa Simbahang Romano, ug sa matinud-anong pagpreserbar sa akong gingharian diha sa iyang pagtuman, sa pagpanalipod sa Katolikong pagtuo, ug sa paglutos sa erehikong pagkadautan.’—John Dowling, *The History of Romanism*, b. 5, ch. 6, sec.”

“55. Kini nahi supak sa mga pag-angkon mahitungod sa gahum sa Romanhong pontipis ‘nga legal alang kaniya ang pagwagtang sa mga emperador’ ug ‘nga mahimo niyang buhian ang

mga sakop gikan sa ilang pagkamaunongon ngadto sa dili matarong nga mga magmamando.’—Mosheim, b. 3, cent. 11, pt. 2, ch. 2, sec. 9, note 17.

“Ug hinumdumi kini, nga ang Roma nagapasigarbo nga siya dili gayod mausab. Ang mga prinsipyo ni Gregory VII ug Innocent III mao gihapon ang mga prinsipyo sa Romano Katolikong Simbahan. Ug kon aduna lamang siya sa gahum, ipatuman niya kini karon uban sa sama ka kusganong pagkamadasigon sama sa milabayng mga siglo. Gamay ra ang nahibaloan sa mga Protestante sa ilang ginabuhat sa dihang ilang gisugyot nga dawaton ang tabang sa Roma sa buluhaton sa pagpataas sa Domingo. Samtang sila determinado sa pagtuman sa ilang tuyo, ang Roma nagtinguha sa pagpasig-uli sa iyang gahum, sa pagbawi sa iyang nawalang pagkalabaw. Kon ang prinsipyo matukod na sa makausa sa Estados Unidos nga ang simbahan mahimong mogamit o mokontrol sa gahum sa estado; nga ang relihiyosong mga pag-observer mahimong ipatuman pinaagi sa sekular nga mga balaod; sa laktod, nga ang awtoridad sa simbahan ug estado maoy maghari ibabaw sa konsensya, nan ang kadaugan sa Roma niining nasora masiguro na.”

“Ang pulong sa Dios naghatag na ug pasidaan bahin sa nagasingabot nga peligro; kon kini pasagdan lamang, ang Protestante nga kalibotan makaila ra unya kon unsa gayod ang mga tuyo sa Roma, sa diha na nga ulahi na kaayo aron makalikay sa lit-ag. Siya sa hilom nagatubo ngadto sa gahum. Ang iyang mga doktrina nagapadayag sa ilang impluwensya diha sa mga bulwagan sa lehislatura, sa mga iglesya, ug sa mga kasingkasing sa mga tawo. Siya nagapatong ug nagtigom sa iyang tag-as ug mabug-at nga mga estruktura diin, sa tagoang kalawman niini, ang iyang nangaging mga paglutos pagausbong. Sa palihok ug nga walay pagduda gikan sa uban, siya nagapalig-on sa iyang mga pwersa aron mapauswag ang iyang kaugalingong mga tumong sa dihang moabot ang panahon nga siya mohampak. Ang tanan nga iyang gitinguha mao ang usa ka mapahimuslang nga tindogan, ug kini gihatag na kaniya. Sa dili madugay atong makita ug mabati kon unsa ang katuyoan sa Romanhong elemento. Bisan kinsa nga motuo ug motuman sa pulong sa Dios pinaagi niini makadangat sa pagtamay ug paglutos.” The Great Controversy, 563–581.